

Katowice, 12 lutego 2025 r.
OR-OL.1710.15.2024
OR-OL.KW- 00020/25

Pan
Mariusz Marquardt
p.o. Dyrektora Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli
w Katowicach

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Wojciech Saługa

Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego
ul. Ligonía 46
40-037 Katowice

TELEFON +48 32 20 78 290

marszal@slaskie.pl
slaskie.pl

Szanowny Panie Dyrektorze,

stosownie do art. 62 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli przesyłam informację o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 16 października 2024 r. z kontroli pn. „*P/24/040 Postępowanie z olejami odpadowymi*”.

Uwaga 1. PGOWŚ – zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 4 ustawy o odpadach – powinien zawierać kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami, podejmowanych dla osiągnięcia wyznaczonych celów, w tym m. in. rozwiązania dotyczące olejów odpadowych, określenie polityki w zakresie gospodarki odpadami, wraz z planowanymi technologiami i metodami jej realizacji lub polityki w zakresie postępowania z odpadami stwarzającymi problemy z ich zagospodarowaniem, informacje dotyczące kryteriów lokalizacji instalacji gospodarowania odpadami oraz mocy przerobowych przyszłych instalacji unieszkodliwiania odpadów lub istotnych dla systemu gospodarki odpadami instalacji odzysku, jeżeli jest to konieczne.

Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016 - 2022 (dalej: Pgowś2022) został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2015 r. w sprawie sposobu i formy sporządzania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz wzoru planu inwestycyjnego oraz

ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dokument został poddany opiniowaniu i konsultacjom społecznym. W trakcie opiniowania i konsultacji społecznych projektu Pgowś2022 nie zgłoszono uwag i wniosków odnoszących się do gospodarki olejami odpadowymi. Projekt Pgowś2022 uzyskał pozytywną opinię Ministra Klimatu i Środowiska, który jednocześnie uzgodnił plan inwestycyjny, co umożliwiło Sejmikowi Województwa na jego uchwalenie w dniu 24 kwietnia 2017 r. Aktualnie dokument ten nie obowiązuje, gdyż w dniu 21 października 2024 r. Sejmik Województwa uchwalił Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023 - 2028.

Pgowś2022 zawierał cele i kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów olejowych oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami. W Pgowś2022 ujęto informacje odnośnie istniejących systemów zbierania olejów odpadowych, a także sposobów gospodarowania nimi oraz zidentyfikowano problemy dotyczące tego rodzaju odpadów. Ponadto Pgowś2022 zawierał prognozę wytwarzania olejów odpadowych, a załącznik II do Pgowś2022 obejmował instalacje przetwarzające oleje odpadowe. Pgowś2022 zawierał wszystkie elementy wymagane przepisami prawa i był zgodny z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022.

Sposób postępowania z olejami odpadowymi regulują przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 października 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi, które są aktami powszechnie obowiązującego prawa. Natomiast wojewódzkie plany gospodarki odpadami nie są aktami prawa miejscowego i zawierają ogólne wskazania jak należy postępować z odpadami oraz jedynie powielają cele określone w obowiązujących regulacjach prawnych. Z tego też powodu zapisy wpgo nie wywołują takich skutków jak przepisy ustaw i rozporządzeń w oparciu, o które działają wyspecjalizowane podmioty działające na podstawie stosownych zezwoleń i zajmujące się w sposób profesjonalny gospodarką olejami odpadowymi.

Odnosząc się do uwagi dotyczącej braku informacji na temat kryteriów lokalizacji instalacji gospodarowania odpadami oraz mocy przerobowych przyszłych instalacji do przetwarzania olejów odpadowych należy zauważyć, że zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 4 lit. c ustawy o odpadach, plany gospodarki odpadami zawierają informacje w tym zakresie wówczas, gdy jest to konieczne.

Na etapie opracowywania Pgowś2022 została przeprowadzona analiza braków i potrzeb istniejącej infrastruktury gospodarowania odpadami, z której nie wynikała potrzeba budowy nowych instalacji do przetwarzania olejów odpadowych na terenie województwa śląskiego. W trakcie opiniowania i konsultacji projektu Pgowś2022 nie zgłoszono wniosków dotyczących potrzeby budowy nowych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania olejów odpadowych. W ocenie opracowywanego Pgowś2022 istniejąca w tamtym okresie infrastruktura służąca zagospodarowaniu olejów odpadowych była wystarczająca,

co zostało zapisane w rozdz. 6.5. *Kształtowanie systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i pozostałymi* na str. 146 PgowŚ2022.

Niezależnie od powyższego, informuję, że Marszałek Województwa Śląskiego w toku przygotowywania projektu PgowŚ2028, działając w zgodzie z obowiązującymi przepisami, uwzględnił w dokumencie wymogi polityki w zakresie gospodarki odpadami, również w zakresie postępowania z odpadami stwarzającymi problemy z ich zagospodarowaniem, a także informacje dotyczące lokalizacji instalacji gospodarowania odpadami oraz mocy przerobowych przyszłych instalacji unieszkodliwiania odpadów lub istotnych dla systemu gospodarki odpadami instalacji odzysku w przypadku tych strumieni odpadów, dla których istniała taka konieczność.

Uwaga 2. Marszałek Województwa powinien – zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o odpadach – dokonywać wpisu do rejestru na wniosek podmiotu prowadzącego gospodarkę odpadami niezwłocznie po stwierdzeniu, że wniosek o wpis do rejestru nie zawiera braków formalnych, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku.

W toku kontroli dyrekcja kontrolowanej komórki niejednokrotnie zwracała uwagę, że wskazane przez kontrolujących przypadki nieterminowości rozpatrywania wniosków wynikały z przyczyn niezależnych od Urzędu i okoliczności te dokładnie wyjaśniała.

Niezależnie od powyższego, mając na celu zwiększenie nadzoru nad procesem rozpatrywania wniosków składanych przez przedsiębiorców w systemie BDO, włączając w to wnioski rejestrowe oraz aktualizacyjne, Departament Ochrony Środowiska, Ekologii i Opłat Środowiskowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (dalej: Departament OE) zapewnia bieżący monitoring wpływających i załatwianych wniosków, co pozwala na minimalizowanie ryzyka występowania ewentualnych nieterminowości. Ponadto pracownikom referatu ds. sprawozdawczości środowiskowej Departamentu OE przypominano o szczególnym znaczeniu terminowości w weryfikacji wniosków oraz o konieczności realizacji spraw bez zbędnej zwłoki i z należytą starannością. Kadra kierownicza nadzorująca ww. referat zintensyfikowała nadzór nad terminowym załatwianiem spraw, wdrażając równocześnie rozwiązania o charakterze organizacyjnym, mające na celu efektywniejsze prowadzenie weryfikacji. Przykładem takiego rozwiązania jest funkcjonująca w ramach Departamentu OE *Procedura operacyjna – weryfikacja wniosków BDO*, której celem jest stworzenie jednolitych zasad postępowania przy weryfikacji wniosków BDO oraz zapewnienie odpowiedniej ścieżki audytu, tj. udokumentowanie działań wykonywanych w ramach weryfikacji wniosków zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego oraz przepisów branżowych dotyczących ochrony środowiska.

Obecnie, z uwagi na ustabilizowanie się liczby wpływających wniosków oraz dzięki stopniowemu nabieraniu przez przedsiębiorców kompetencji w zakresie obsługi systemu BDO, Departament OE nie identyfikuje ryzyka naruszeń terminów weryfikacji wniosków z przyczyn zależnych od tut. Urzędu.

Uwaga 3. Marszałek Województwa obowiązany jest – zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o odpadach – do weryfikacji informacji zawartych w sprawozdaniach o wysokości

należnej opłaty produktowej oraz w rocznych sprawozdaniach o wytwarzanych odpadach i gospodarowaniu odpadami za poprzedni rok kalendarzowy w terminie do dnia 30 września następnego roku.

W toku kontroli dyrekcja kontrolowanej komórki niejednokrotnie zwracała uwagę, że wskazane przez kontrolujących przypadki nieterminowości weryfikacji sprawozdań wynikały z przyczyn niezależnych od Urzędu i okoliczności te dokładnie wyjaśniała. Niezależnie od powyższego, mając na celu potrzebę nadzoru nad terminowością weryfikacji sprawozdań składanych przez przedsiębiorców w systemie BDO, Departament OE zapewnia bieżący monitoring wpływających i załatwianych sprawozdań, co pozwala na minimalizowanie ryzyka występowania ewentualnych nieterminowości. Ponadto, pracownikom referatu zajmującego się weryfikacją sprawozdań przypominano o szczególnym znaczeniu terminowości w weryfikacji sprawozdań oraz o konieczności realizacji spraw bez zbędnej zwłoki i z należytą starannością. Nadzorująca referat kadra kierownicza zintensyfikowała nadzór nad terminowym załatwianiem spraw, wdrażając równocześnie rozwiązania mające na celu efektywniejsze prowadzenie weryfikacji oraz udzielanie pracownikom niezbędnej pomocy w przypadku napotkania na trudności.

W obecnym czasie, z uwagi na ustabilizowanie się liczby wpływających sprawozdań oraz dzięki stopniowemu nabieraniu przez przedsiębiorców kompetencji w zakresie obsługi systemu BDO, Departament OE nie identyfikuje ryzyka naruszeń terminów weryfikacji sprawozdań z przyczyn zależnych od Urzędu.

Wniosek 1. Rozważenie możliwości uzupełniania sprawozdania z realizacji PGOWŚ w latach 2020 - 2022 o informacje dotyczące oceny osiągnięcia celów wyznaczonych w obszarze gospodarki olejami odpadowymi oraz o dane dotyczące ilości olejów odpadowych poddanych recyklingowi i odzyskowi uwzględniane do wyliczenia założonych wskaźników.

Podzielając opinię kontrolujących, przeanalizowano możliwość uzupełnienia sprawozdania z realizacji Pgowś za lata 2020 - 2022 w zakresie sformułowanym ww. wniosku nr 1 i stwierdzono, iż jest to niemożliwe ze względu na brak dostępu (z poziomu województwa) do danych dot. ilości wprowadzanych na rynek olejów smarowych oraz ilości olejów odpadowych poddanych recyklingowi i odzyskowi. Brak tych danych ma charakter systemowy i wynika z obowiązków nałożonych na poszczególne grupy podmiotów. Stopień realizacji tych obowiązków nie zawsze jest możliwy do oceny z poziomu województwa (tylko z poziomu przedsiębiorcy lub państwa).

Powyższe wynika z faktu, iż obowiązek osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu olejów odpadowych spoczywa na każdym z przedsiębiorców wprowadzających oleje smarowe na rynek krajowy, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ten mogą wykonywać samodzielnie lub za pośrednictwem organizacji odzysku.

W województwie śląskim zarejestrowanych jest około 2079 podmiotów wprowadzających na rynek oleje smarowe i opony, z czego składających samodzielnie sprawozdania do Marszałka Województwa Śląskiego jest około 200 podmiotów. Z pozostałej ilości zarejestrowanych podmiotów większość nie składa sprawozdań do Marszałka, ponieważ

obowiązek sprawozdawczy wykonywany jest za nich przez organizacje odzysku realizujące obowiązki dla wielu podmiotów z całego kraju, które przedkładają sprawozdania do marszałków województw właściwych ze względu na miejsce ich siedziby. Ponadto, odzysk i recykling olejów odpadowych niejednokrotnie ma miejsce poza województwem, w którym przedsiębiorca wprowadził oleje smarowe na rynek. Z tego powodu Marszałek Województwa Śląskiego nie może posiadać wiedzy o stopniu realizacji celów przez wszystkie zarejestrowane podmioty z terenu województwa śląskiego, wprowadzające oleje smarowe na rynek. W związku z tym nie jest możliwe dokonanie oceny i wyliczenie osiągniętego poziomu odzysku i recyklingu dla województwa. Ocena ta dokonywana jest na poziomie krajowym, na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi, zweryfikowanych przez marszałków wszystkich województw, do których dostęp posiada Minister Klimatu i Środowiska.

Wskaźniki określające wysokość osiągniętych poziomów odzysku i recyklingu olejów odpadowych, podobnie jak w przypadku odpadów opakowaniowych, czy zużytych opon, obliczane są na poziomie krajowym. W ocenie sporządzających sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami (dalej: wpgo) nie powinny być one zawarte w sprawozdaniach z realizacji wpgo, jednak ich ujęcie wynika z wytycznych Ministra Klimatu i Środowiska z 2017 r., w oparciu o które sporządzone zostało sprawozdanie za lata 2020-2022. Ponieważ dotychczasowe postulaty dotyczące aktualizacji przedmiotowych wytycznych nie przyniosły rezultatu, tut. Urząd, z uwagi na treść „Wystąpienia pokontrolnego P/24/040 Postępowanie z olejami odpadowymi”, zwrócił się do Ministra Klimatu i Środowiska z wnioskiem o zaktualizowanie przedmiotowych wytycznych do istniejącego stanu prawnego lub określenie w drodze rozporządzenia, na podstawie upoważnienia zawartego w art. 40 ust. 2 ustawy o odpadach, szczegółowego zakresu sprawozdania z realizacji wpgo.

Wniosek 2. Podjęcie działań mających na celu identyfikację podmiotów, które mimo ciążącego na nich obowiązku, nie dokonały rejestracji w BDO, a także objęcie ich działaniami kontrolnymi w zakresie wywiązywania się z obowiązków wynikających z przepisów ustawy o odpadach.

Identyfikacja podmiotów polega na podjęciu działań w zakresie analizy bazy BDO, w wyniku której uzupełniana jest baza. Czynności te dokonywane są po szczegółowej analizie działalności podmiotu z ogólnodostępnych baz, w wyniku której można powziąć przypuszczenie, że dany podmiot prowadzi działalność podlegającą obowiązkowi wpisu do rejestru BDO.

W wyniku zmiany rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 5 listopada 2024 r. w sprawie rodzajów i ilości odpadów, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów, podjęta została akcja informacyjna, w wyniku której pracownicy Departamentu OE zarejestrowali w BDO 223 nowe podmioty zobowiązane do uzyskania numeru rejestrowego. Nowe rozporządzenie dostosowało przepisy krajowe do prawodawstwa Unii Europejskiej, które nakłada obowiązek prowadzenia ewidencji wszystkich rodzajów odpadów niebezpiecznych. W związku z powyższym w wyniku

udzielania informacji telefonicznej i mailowej baza została powiększona o podmioty zobowiązane do prowadzenia ewidencji, które dotychczas podlegały zwolnieniom.

Mając na uwadze zadania ustawowe, podejmowane będą kolejne czynności, mające na celu zwiększenie ilości podmiotów widniejących w bazach, będących w kompetencjach Marszałka Województwa Śląskiego, ze szczególnym wzmocnieniem uzyskania efektu gospodarczego w postaci wpływów środków finansowych, wynikających z opłat środowiskowych. Podkreślić należy, iż jednym z ustawowych obowiązków Marszałka jest redystrybucja środków pochodzących z opłat środowiskowych na poszczególne fundusze ochrony środowiska.

Dotychczasowe działania Marszałka Województwa Śląskiego, opierające się na przeprowadzaniu kontroli przestrzegania i stosowania przepisów z zakresu ochrony środowiska, w tym przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach przez przedsiębiorców, każdorazowo obejmowały czynności kontrolne w zakresie rejestracji w BDO. Przeprowadzane kontrole, w wielu przypadkach w zakresie rejestracji w BDO, skutkowały ujawnieniem nieprawidłowości we wpisie lub braku właściwego wpisu, adekwatnego do profilu prowadzonej działalności. Tym samym weryfikowano, czy przedsiębiorcy wywiązywali się z obowiązków wynikających z ustawy o odpadach. Należy zaznaczyć, że kontrola przedsiębiorcy, zarówno posiadającego wpis do BDO lub przedsiębiorcy nie dokonującego rejestracji w BDO, obejmuje weryfikację stanu faktycznego i obowiązków wynikających z przepisów ustawy o odpadach.

Z poważaniem,

z up. Marszałka Województwa
Joanna Bojczuk
Członek Zarządu Województwa Śląskiego

Otrzymują: Adresat,
(do wiadomości) kopia a/a